Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (femte avdelningen)

den 8 november 2012*

”Begäran om förhandsavgörande — Tillräckliga uppgifter om den faktiska och rättsliga bakgrunden i det nationella målet saknas — Frågor som har ställts i ett sådant sammanhang som utesluter att ett användbart svar kan lämnas — Avsaknad av uppgifter avseende skälen för att ett svar på tolkningsfrågorna är nödvändigt — Uppenbart att begäran ska avvisas”

I mål C-433/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Krajský súd v Prešove (Slovakien) genom beslut av den 10 augusti 2011, som inkom till domstolen den 22 augusti 2011, i målet

SKP k.s.

mot

Kveta Polhošová,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av A. Borg Barthet, tillförordnad ordförande på femte avdelningen, samt domarna M. Ilešič och M. Safjan (referent),

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 5–9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, s. 22),

* Rättegångsspråk: slovakiska.

samt av artiklarna 6.1 och 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169), samt av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Begäran om förhandsavgörande har framställts i en tvist mellan SKP k.s. (nedan kallad SKP), konkursförvaltare för KFZ Sys s.r.o. (nedan kallat KFZ), och Kveta Polhošová avseende den sistnämndas uppfyllande av ett avtal avseende avbetalningsköp av en konsumtionsvara.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

Stadgan

3 I artikel 47 i stadgan föreskrivs följande:

”Var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i denna artikel.

Var och en har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag. Var och en ska ha möjlighet att erhålla rådgivning, låta sig försvaras och företrädas.

Rättshjälp ska ges till personer som inte har tillräckliga medel, om denna hjälp är nödvändig för att ge dem en effektiv möjlighet att få sin sak prövad inför domstol.”

Direktiv 93/13

4 I artikel 1.1 i direktiv 93/13 anges följande:

”Syftet med detta direktiv är att närma medlemsstaternas lagar och andra författningar till varandra i fråga om oskäliga villkor i avtal som sluts mellan en näringsidkare och en konsument.”

5 I artikel 2 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”I detta direktiv avses med

a) *oskäliga* villkor: avtalsvillkor som definieras i artikel 3,

b) *konsument*: en fysisk person som i samband med avtal som omfattas av detta direktiv handlar för ändamål som faller utanför hans näring eller yrke,

c) *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som i samband med avtal som omfattas av detta direktiv handlar för ändamål som har samband med hans näring eller yrkesverksamhet, oavsett om den är offentlig eller privat.”

6 Artikel 3.1 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.”

Direktiv 2005/29

7 I artikel 1 i direktiv 2005/29 anges följande:

”Syftet med detta direktiv är att bidra till att den inre marknaden fungerar korrekt och att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå genom att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar avseende otillbörliga affärsmetoder som skadar konsumenternas ekonomiska intressen.”

8 Artikel 2 i direktiv 2005/29 har följande lydelse:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *konsument*: en fysisk person som, med avseende på affärsmetoder som omfattas av detta direktiv, handlar för ändamål som ligger utanför dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke.

b) *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som, med avseende på de affärsmetoder som omfattas av detta direktiv, handlar för ändamål som ligger inom ramen för dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke samt den som handlar i näringsidkarens namn eller för dennes räkning.

c) *produkt*: alla typer av varor och tjänster, även fast egendom, rättigheter och skyldigheter.

d) *affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter* (nedan även kallade *affärsmetoder*): en näringsidkares handling, underlåtenhet, beteende, företrädande eller kommersiella meddelande (inklusive reklam och saluföring) i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av en produkt till en konsument.

...”

9 I artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 2005/29 anges följande:

”1. Detta direktiv skall tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på det sätt som anges i artikel 5, före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt.

2. Detta direktiv skall inte påverka avtalsrättslig lagstiftning, särskilt inte regler om avtals giltighet, ingående eller verkan.”

10 I artikel 5.1 och 5.2 i direktiv 2005/29 föreskrivs följande:

”1. Otillbörliga affärsmetoder skall vara förbjudna.

2. En affärsmetod skall vara otillbörlig om den

a) strider mot god yrkessed,

och

b) innebär, eller sannolikt kommer att innebära, avsevärd snedvridning av det ekonomiska beteendet i förhållande till produkten hos den genomsnittskonsument som affärsmetoden riktar sig till eller som nås av metoden, eller den genomsnittliga gruppmedlemmen om affärsmetoden riktar sig till en viss konsumentgrupp.”

Slovakisk rätt

11 Enligt artikel 4.2 i lag nr 71/1992 är konkursförvaltare enligt speciallagstiftningen i lag nr 7/2005 om konkurser och företagsrestrukturering undantagna från skyldigheten att erlägga domstolskostnader.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

12 Den 13 november 2001 ingick Drukos a.s. ett leasingavtal med Kveta Polhošová avseende en konsumtionsvara som enligt avtalet efter leasingperiodens slut, det vill säga efter det att 30 månadshyror erlagts för varan, skulle övergå i hennes ägo. Det ifrågavarande leasingavtalet innehöll en klausul om egendomsförbehåll enligt vilken äganderätten endast skulle övergå till Kveta Polhošová efter det att samtliga avtalsförpliktelser uppfyllts, däribland betalning av samtliga leasingavgifter. Priset för varan uppgick till 17 270 SKK (569,73 euro) men med beaktande av ”månadshyrorna” skulle hon i själva verket betala ett belopp på 24 033 SKK (792,83 euro).

13 Drukos a.s. försattes i konkurs och ingick den 16 mars 2006 ett avtal om överlåtelse av fordran mot Kveta Polhošová med en person vid namn Holec, med hemvist i Nitra (Slovakien). Denne sistnämnde har därefter genom ett kontrakt som ingicks samma dag överlåtit den ifrågavarande fordran till MEDIATION KMCH s.r.o., med säte i Nitra, och därefter i Banská Bystrica. Denna fordran har sedermera genom ett avtal av den 23 februari 2008 överlåtits till IVACO CONSULTANTS LIMITED, med säte i Seychellerna. Den 17 maj 2008 ingick detta sistnämnda bolag ett avtal om överlåtelse av den ifrågavarande fordran med AKROPOLIS estates s.r.o., som blev KFZ och hade sitt säte i Republiken Slovakien.

14 KFZ försattes den 25 juli 2008 i konkurs.

15 SKP väckte den 17 mars 2010 talan mot Kveta Polhošová vid Okresný súd Poprad angående betalning av avtalade straffavgifter vid försenad betalning. Denna straffavgift motsvarade 0,1 procent av det utestående beloppet för varje dag förseningen fortgick. SKP yrkade även ersättning för kostnaderna i samband med återkrävandet av dessa belopp. De ifrågavarande straffavgifterna gällde en period på fyra år innan talan väcktes och uppgick till ett belopp på 987,05 euro, medan ersättningen för advokatarvoden uppgick till ett belopp på 117,32 euro.

16 Okresný súd Poprad ogillade denna talan genom dom av den 22 februari 2011 med motiveringen att de ovannämnda straffavgifterna utgjorde ett oskäligt avtalsvillkor i ett avtal som ingåtts med en konsument. Denna domstol bedömde att dessa båda villkor var oproportionerliga eftersom de ifrågavarande avgifterna togs ut utöver lagstadgad dröjsmålsränta och ansågs medföra en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter, till nackdel för konsumenten, enligt avtalet.

17 SKP överklagade denna dom till Krajský súd v Prešove.

18 Enligt slovakisk lagstiftning är konkursförvaltaren för ett företag i konkurs, såsom framgår av beslutet om hänskjutande, undantagen från skyldigheten att ersätta domstolskostnader. För det fall förvaltaren tappar målet saknar konsumenten i praktiken möjlighet att få ersättning för sina rättegångskostnader. Konsumenterna riskerar följaktligen att avskräckas från att väcka talan mot företag i konkurs eller betala en advokat för dennes tjänster vilket försämrar deras möjlighet att tillvarata sina rättigheter.

19 Krajský súd v Prešove fann att en tolkning av unionsrätten är nödvändig för att målet ska kunna avgöras och beslutade därför att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Ska artiklarna 5–9 i [direktiv 2005/29] tolkas så, att även en näringsidkares metod att överlåta fordringar gentemot konsumenter till en i konkurs försatt person ska anses vara en otillbörlig affärsmetod, om konsumenterna inte garanteras ersättning för kostnaderna för ett rättsligt förfarande som har sitt ursprung i ett konsumentavtal?

2) Om föregående fråga ska besvaras så, att överlåtelse till en konkursförsatt person av fordringar gentemot konsumenter i syfte att få ersättning för dem strider mot unionsrätten:

a) kan artikel 47 i [stadgan] tolkas så, att den inte hindrar att en domstol, i syfte att skydda konsumenterna, underlåter att tillämpa befrielsen för konkursförvaltare att betala domstolskostnader och eventuellt, utan att detta skadar konkursförvaltares rätt till ett effektivt domstolsskydd, avslutar förfarandet på grund av att ansökningsavgiften inte har betalats?

b) Utgör artiklarna 6.1 och 7.1 i [direktiv 93/13] hinder för att tillämpa en bestämmelse i nationell rätt enligt vilken konkursförvaltare är undantagna från skyldigheten att betala domstolskostnader, i det fall då käranden, om den otillbörliga affärsmetoden inte hade tillämpats, inte skulle vara befriad från att betala domstolskostnader och det förhållandet att förfarandet avslutas innebär att ett rättsligt förfarande i syfte att genomföra det oskäliga villkoret undviks?”

Upptagande till sakprövning av begäran om förhandsavgörande

20 Enligt artikel 53.2 i rättegångsreglerna kan domstolen, då det är uppenbart att talan inte kan tas upp till prövning, sedan generaladvokaten hörts, fatta ett motiverat beslut utan ytterligare behandling.

Den första frågan och den första delen av den andra frågan

21 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida en affärsmetod som består av att en näringsidkare till ett i konkurs försatt företag överlåter fordringar som denne har gentemot konsumenter, vilka därmed saknar möjlighet att erhålla ersättning för rättegångskostnader avseende avtal som ingåtts med denna näringsidkare, är otillbörlig i den mening som avses i direktiv 2005/29. För det fall denna fråga besvaras jakande har den hänskjutande domstolen ställt den första delen av den andra frågan för att få svar på huruvida artikel 47 i stadgan utgör hinder för att konkursförvaltaren för det bolag som överlåter dessa fordringar blir betalningsskyldig för domstolskostnader i samband med att denne kräver konsumenterna på betalning av dessa fordringar.

22 Av fast rättspraxis framgår att det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra anhängiga tvister (se, bland annat, dom av den 16 juli 1992 i mål C-83/91, Meilicke, REG 1992, s. I-4871, punkt 22, svensk specialutgåva, volym 13, s. I-105, och av den 24 mars 2009 i mål C-445/06, Danske Slagterier, REG 2009, s. I-2119, punkt 65).

23 Det krävs att den nationella domstolen klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor, eftersom det är nödvändigt att komma fram till en tolkning av unionsrätten som är användbar för den nationella domstolen (se, bland annat, dom av den 26 januari 1993 i de förenade

målen C-320/90-C-322/90, Telemarsicabruzzo m.fl., REG 1993, s. I-393, punkt 6, svensk specialutgåva, s. I-1, samt beslut av den 17 september 2009 i mål C-181/09, Canon Kabushiki Kaisha, REG 2009, s. I-146, punkt 8, och av den 3 maj 2012 i mål C-185/12, Ciampaglia, punkt 4).

24 Domstolen är nämligen endast behörig att uttala sig angående tolkningen av en unionsrättsakt på grundval av de uppgifter om de faktiska omständigheterna som har lämnats av den nationella domstolen (dom av den 16 juli 1998 i mål C-235/95, Dumon och Froment, REG 1998, s. I-4531, punkt 25, samt av den 11 september 2008 i mål C-11/07, Eckelkamp m.fl., REG 2008, s. I-6845, punkt 52, och beslut av den 23 mars 2012 i mål C-348/11, Thomson Sales Europe, punkt 43).

25 I förevarande fall uppfyller beslutet om hänskjutande inte dessa krav. Beslutet präglas av en brist på klarhet samt en avsaknad av tillräckliga uppgifter om de faktiska och rättsliga omständigheterna i det nationella målet. Beslutet om hänskjutande möjliggör således inte för domstolen att lämna ett användbart svar på de ställda frågorna.

26 Enligt artikel 3.1 i direktiv 2005/29, jämförd med artikel 2 c i direktivet, ska detta tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt eller en tjänst.

27 Den hänskjutande domstolen har emellertid inte klargjort i sitt beslut exakt vilket beteende mot konsumenter från en i konkurs försatt näringsidkare som skulle utgöra den otillbörliga affärsmetoden. Den hänskjutande domstolen har endast gett en detaljerad redogörelse för en kedja av överlåtelser mellan näringsidkare av den ifrågavarande fordran utan att ange vilken del av näringsidkarens beteende gentemot konsumenten som skulle utgöra den otillbörliga affärsmetoden.

28 De ställda frågorna avser för övrigt en överlåtelse till förmån för ett företag i konkurs. Det framgår emellertid inte av beslutet om hänskjutande att det nationella förfarandet avser en sådan överlåtelse eftersom vissa av överlåtelserna i den ovan i föregående punkt nämnda kedjan har utförts till förmån för företag som vid tidpunkten för transaktionen inte befann sig i konkurs.

29 Beslutet om hänskjutande innehåller i vart fall inte några uppgifter om tillämplig nationell rätt av vilka framgår att domstolens svar skulle vara användbart för att avgöra det nationella målet.

30 I målet i den nationella domstolen förefaller det i stället vara frågan om överlåtelseavtalens giltighet som har föranlett den ifrågavarande domstolen att hänskjuta tolkningsfrågorna till Europeiska unionens domstol. Fastställandet av att en sådan affärsmetod som den ifrågavarande är otillbörlig i den mening som avses i direktiv 2005/29 har emellertid ingen direkt betydelse för frågan huruvida avtalen är giltiga (se dom av den 15 mars 2012 i mål C-453/10, Pereničová och Perenič, punkterna 45 och 46).

31 Det är således uppenbart att den första frågan och den första delen av den andra frågan inte kan tas upp till prövning.

Den andra delen av den andra frågan

32 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra delen av den andra frågan för att få klarhet i huruvida direktiv 93/13 utgör hinder för att konkursförvaltare enligt nationella bestämmelser är undantagna från skyldigheten att betala domstolskostnader medan den berörda näringsidkaren, för det fall denne inte skulle ha försatts i konkurs, inte skulle ha varit undantagen från denna skyldighet.

33 Den hänskjutande domstolen försöker egentligen klargöra huruvida de nationella bestämmelserna avseende domstolskostnader är förenliga med direktiv 93/13.

34 Enligt ordalydelsen av artikel 1.1 i direktiv 93/13 har detta emellertid till syfte att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om oskäliga villkor i avtal som sluts mellan en näringsidkare och en konsument. Direktivet avser följaktligen enbart villkor som ingår i avtal och inte fördelningen av rättegångskostnader såsom denna föreskrivs enligt nationell lagstiftning.

35 Det enda avtal som i förevarande fall har ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument, vilket omfattas av den nationella tvisten och som hänvisas till i beslutet om hänskjutande, är det avtal som Kveta Polhošová ingick den 13 november 2001. Republiken Slovakien anslöts emellertid till Europeiska unionen först den 1 maj 2004.

36 Enligt fast rättspraxis är EU-domstolen emellertid endast behörig att tolka unionsrätten, vad avser dess tillämpning i en medlemsstat, från och med dagen för den statens anslutning till Europeiska unionen (se dom av den 10 januari 2006 i mål C-302/04, Ynos, REG 2006, s. I-371, punkt 36, av den 14 juni 2007 i mål C-64/06, Telefónica O2 Czech Republic, REG 2007, s. I-4887, punkt 22 och 23, av den 15 april 2010 i mål C-96/08, CIBA, REU 2010, s. I-2911, punkt 14, samt beslut av den 11 maj 2011 i mål C-32/10, Semerdzhiev, punkt 25).

37 Det är således uppenbart att även den andra delen av den andra frågan inte kan tas upp till prövning.

38 Mot bakgrund av ovanstående överväganden är det uppenbart att förevarande begäran om förhandsavgörande ska avvisas enligt artikel 53.2 i domstolens rättegångsregler.

Rättegångskostnader

39 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Det är uppenbart att den begäran om förhandsavgörande som framställts av Krajský súd v Prešove (Slovakien) genom beslut av den 10 augusti 2011 inte kan tas upp till sakprövning.

Underskrifter